

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*
THE DEMOCRATIC CITIZENSHIP FOR GRADUATE STUDENTS OF
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ROI ET CAMPUS

พระครูปลัด สूरียะ ชวนปญโญ (ศรีสุระ)

Phrakhrupalad Suriya Chavanapanyo (Srisura)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand

Email: suriya.sri@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสำรวจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน 284 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า: 1. ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดโดยรวม อยู่ในระดับสูง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านเคารพกติกา รองลงมาคือ ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรับผิดชอบต่อสังคม 2. ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำแนกตามสาขาที่เรียน 2.1 ด้านเคารพกติกา โดยรวมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

* Received 3 October 2023; Revised 15 January 2024; Accepted 25 May 2024

(ปริญญาโท) รองลงมาคือ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ปริญญาโท) สาขาวิชาพุทธศาสนา และปรัชญา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาโท) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ตามลำดับ 2.2 ด้านการพลีชีพผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) รองลงมาคือ สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาเอก) หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ปริญญาโท) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ (ปริญญาโท) และสาขาวิชารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ตามลำดับ 2.3 ด้านรับผิดชอบต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) รองลงมาคือ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาโท) สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ (ปริญญาโท) และสาขาวิชารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ตามลำดับ 3. แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอโยธยา สรุปได้ดังนี้ ด้านการเคารพกติกา พบว่า ควรส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ทุกคนต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา เคารพกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายจะทำให้เกิดความยุติธรรมในสังคมได้ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น พบว่า บุคคลทุกคนควรยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า การแก้ปัญหาใดๆ ของนักศึกษาไม่ควรเรียกร้องผู้อื่นมาแก้ปัญหาให้ การแก้ปัญหาสังคมที่ดีควรเริ่มจากตัวนักศึกษาเอง โดยการไม่เป็นฝ่ายเริ่มก่อปัญหา การกระทำใดๆ ของนักศึกษาเอง ย่อมส่งผลดีหรือไม่ดีต่อสังคมและส่วนรวมได้ในที่สุด

คำสำคัญ: ความเป็นพลเมือง, วิถีประชาธิปไตย, นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

Abstract

The purposes of the study were 1) to survey the citizenship in accordance with democracy method for graduate school students of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus and 2) to study development way of citizenship in accordance with democracy method for graduate school students of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus. The sample of the study was 283 graduate school students of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus. The instrument used was the five-rating scale questionnaire with Index of Item Objective Congruence (IOC) at 0.67-1.00 and the reliability was at 0.98. Statistics used were Frequency, Percentage, Average, and Standard Deviation.

The results showed that: 1. An overall level of citizenship in accordance with democracy method for graduate school students of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus was at a high level. The respective ranges were following rules, respective other rights, and social responsibility. 2. An opinion level of citizenship in accordance with democracy method for graduate school students of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus were divided into majoring subjects: 2.1 Following rule was at a high level following by Master of Educational Administration major, Master of Political Science major, Doctor of Buddhism and Philosophy major, Master of Buddhism and Philosophy major, Doctor of Educational Administration major, and Doctor of Political Science major, 2.2 Respecting other rights was at a high level following by Master of Educational Administration major, Doctor of Buddhism and Philosophy major, Master of Political Science major, Doctor of Educational Administration major, Master of Political Science in Buddhist Local Government major, and Doctor of Political Science major, 2.3 Social Responsibility was at a high level following by Master of Educational Administration major, Doctor of Educational Administration major, Master of

Buddhism and Philosophy major, Doctor of Buddhism and Philosophy major, Master of Political Science in Buddhist Local Government major, and Doctor of Political Science major. 3. The development way of citizenship in accordance with democracy method for graduate school students of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus could be concluded that the enhancement of social living should be applied. People should accept social rules, perform legally and law reinforcement would cause social justice. Respective other rights indicated that everyone should accept and follow public opinion although something might be opposite to your own. Social responsibility was found that students' problem resolutions should start at themselves without committing any problems and students' actions reflected the society they lived in.

Keywords: Citizenship, Democracy Method, Graduate School Students

บทนำ

ในช่วงเวลา 80 ปี ที่ผ่านมาของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยนั้นมี รัฐประหาร 12 ครั้ง และมีรัฐธรรมนูญจำนวน 18 ฉบับ จึงทำให้เกิดคำถามที่ว่า ทำไมประชาธิปไตยที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ จึงได้ล้มเหลวในประเทศไทย แต่อันที่จริงแล้ว ประเทศที่มีระบอบ ประชาธิปไตยที่มั่นคงในปัจจุบันและได้ชื่อว่าเป็นประเทศต้นแบบประชาธิปไตย เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี ต่างก็เคยประสบกับปัญหาหรือล้มเหลวก่อนมาก่อนแล้วสำหรับปัจจัย ความสำเร็จของประชาธิปไตยในประเทศเหล่านั้นคือ “ระบบ” และ “คน” แต่สิ่งสำคัญที่สุด คือ “คน กล่าวคือ ในระบอบประชาธิปไตย หากมีรัฐธรรมนูญที่ดี แต่คนใช้รัฐธรรมนูญไม่เป็นหรือไม่เคารพ ก็จะทำให้มีปัญหาในที่สุด (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) ทั้งนี้ ที่ผ่านมามาประเทศต้นแบบ ประชาธิปไตยดังกล่าวได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการพัฒนาคนให้มี “ความเป็นพลเมือง” หรือการศึกษาเพื่อ สร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) จนทำให้เกิด การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยสำเร็จได้ (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อ สร้างความเป็นพลเมืองดี, 2554: 8-9)

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาประชาธิปไตยของไทย จึงมิใช่เพียงการร่างรัฐธรรมนูญแต่จะต้อง แก้ไขที่ตัวพลเมืองเพื่อให้พลเมืองสามารถเข้าร่วมในการบริหาร และตระหนักถึงปัญหาบ้านเมืองที่ต้องเข้าร่วมกันแก้ไข (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2554) หรือกล่าวได้ว่า การปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย “คน” ในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ จะต้องมีความสามารถในการปกครองตนเอง จึงจะประสบความสำเร็จได้ (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555)

อย่างไรก็ดี ในสังคมไทยมีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวถ่วงรั้งในการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย นั่นคือ วัฒนธรรมอุปถัมภ์ หรือการพึ่งพิงผู้ใหญ่โดยเฉพาะนักการเมือง วัฒนธรรมผู้น้อย ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสกว่า การแบ่งพรรคแบ่งพวก การไม่แสดงความคิดเห็น เพราะเกรงว่าผู้ใหญ่จะไม่พอใจหรือมีผลต่อการงานและชีวิตส่วนตัวได้นั้น รวมถึงการไม่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสังคมและสร้างชาติ (ทิพย์พาวร ต้นตีสุนทร, 2554: 16-19; เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2554: 77-79)

โดยสรุปแล้ว ปัญหาประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันที่เกิดจากการที่ประชาชนไม่มีความ เป็น “พลเมือง” (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555: 48-49) เห็นได้จากการที่ประชาชนไม่มีจิตสำนึก ความเป็นพลเมือง เป็นแต่เพียงผู้อยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์หรือชนชั้นปกครองใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งที่สำคัญ คือ เกิดการแตกแยกในสังคมประชาชนไม่ยอมรับความแตกต่างและไม่เคารพสิทธิเสรีภาพ ของกันและกัน ความเห็นที่ต่างกันจึงนำไปสู่ความแตกแยก พรรคการเมืองและการเลือกตั้งจึง กลายเป็นสิ่งที่ทำให้สังคม ชุมชน หรือครอบครัวแตกแยกกันนอกจากนี้คือ แต่ละคนใช้สิทธิเสรีภาพ ตามใจชอบ โดยมีได้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

จากปัญหาที่กล่าวมา จึงเห็นได้ว่า “คน” ในระบอบประชาธิปไตย จะต้องมีความ เป็น พลเมือง”จึงจะทำให้ประชาธิปไตยสำเร็จได้ กล่าวคือ สมาชิกของสังคมที่มีการใช้สิทธิเสรีภาพโดยมี ความรับผิดชอบ เคารพผู้อื่น เคารพความแตกต่าง และเคารพกติกา (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2554: 9) หรือกล่าวได้ ว่า พลเมืองเป็นรากฐานของประชาธิปไตย เมื่อประชาชนเป็น “พลเมือง” ก็จะเปลี่ยนจาก ภาระหรือ ปัญหากลายเป็นผลของเมือง หรือ กำลังของเมือง ปัญหาทุกอย่างของสังคมก็จะแก้ไขได้ สังคมก็จะ เข้มแข็ง และประชาธิปไตยก็

จะประสบความสำเร็จ (ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2555: 36; Hua, C. W. & Wan, K. E., 2011: 3-4)

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนในรายวิชา สังคมและการเมืองท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย จึงมุ่งศึกษาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด รวมถึงเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ สาขาวิชา) ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้ทราบถึง ระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาในปัจจุบัน รวมถึงเพื่อให้ข้อเสนอแนะ ต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 1) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา จำนวน 28 รูป/คน 2) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 108 รูป/คน 3) สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ จำนวน 57 รูป/คน 4) หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 22 รูป/คน หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ประกอบด้วย 5) สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา จำนวน 26 รูป/คน 6) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 36 รูป/คน 7) สาขาวิชารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต จำนวน 7 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 284 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert, 1993 : 247) ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open end) ค่าความตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ได้รับกลับคืนมา จำนวน 284 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย สำหรับนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	μ	σ	อันดับ	แปลผล
1. ด้านเคารพกติกา	4.28	0.73	1	สูง
2. ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น	4.26	0.74	2	สูง
3. ด้านรับผิดชอบต่อสังคม	4.22	0.75	3	สูง
รวมเฉลี่ย	4.25	0.74	-	สูง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.74$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านเคารพกติกา ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.73$) รองลงมาคือ ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.74$) ส่วนด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรับผิดชอบต่อสังคม ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.75$) ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1) ด้านเคารพกติกาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความ ชัดแย้งทางความคิดของคนในสังคมเป็นเรื่องปกติหากไม่ใช้ความรุนแรง รองลงมา คือ กฎหมาย ถูกกำหนดโดยผู้แทนของประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงต้องเคารพกฎหมาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด ได้แก่ การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข จำเป็นต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา

2) ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับสูง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเอา ความคิดของตนเป็นที่ตั้ง อาจนำไปสู่การสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น รองลงมา คือ การ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นนั้น ไม่จำเป็นต้องเข้าใจเหตุผลที่เขาคิดไม่เหมือนเรา และไม่ควรร บังคับให้คนอื่นคิดเหมือนเรา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้คนควรยอมรับและปฏิบัติตาม มติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม

3) ด้านรับผิดชอบต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับสูง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เด็กจะเป็นผู้ใหญ่อย่างแท้จริงได้หากมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม นักศึกษามีความเต็ม ใจที่จะปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตและอุปนิสัย โดยการช่วยเหลือสังคมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การแก้ปัญหาใดๆ ของนักศึกษาไม่ควรเรียกร้องผู้อื่นมาแก้ปัญหาให้

2. ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำแนกตามสาขาที่เรียน

1) ด้านเคารพกติกา โดยรวมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหา ต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) สาขารัฐศาสตร์ (ปริญญาโท) สาขา พุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาโท)

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชา รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

2) ด้านการพลทธิผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาเอก) สาขารัฐศาสตร์ (ปริญญาโท) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ (ปริญญาโท) สาขาวิชา รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ตามลำดับ

3) ด้านรับผิดชอบต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาโท) สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ (ปริญญาโท) สาขาวิชา รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาสาขาละ 1 คน รวมจำนวน 6 คน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการเคารพกติกา พบว่า ควรส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ทุกคนต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา เคารพกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายจะทำให้เกิดความยุติธรรมในสังคมได้ ควรปฏิบัติตนอยู่ภายใต้กฎหมายปัญหาด้านประชาธิปไตยที่เป็นสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากประชาชนปฏิบัติตนตามอำเภอใจโดยไม่คำนึงถึงกติกาก็จะหมดไป

2) แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น พบว่า บุคคลทุกคนควรยอมรับและปฏิบัติตามมติของส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ไม่ว่าบุคคลใดจะมีฐานะรวยกว่าหรือยาก

จนกว่ากันก็ถือว่าทุกคนมีศักดิ์ศรีและสถานะเท่าเทียมกัน แม้ว่าคนในสังคมจะมีความแตกต่างหลากหลาย แต่ทุกคนมีความเสมอภาคกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ

3) แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า การแก้ปัญหาใดๆ ของนักศึกษาไม่ควรเรียกร้องผู้อื่นมาแก้ปัญหา ให้ การแก้ปัญหาสังคมที่ดีควรเริ่มจากตัวนักศึกษาเอง โดยการไม่เป็นฝ่ายเริ่มก่อปัญหา การกระทำใดๆ ของนักศึกษาเอง ย่อมส่งผลดีหรือไม่ดีต่อสังคมและส่วนรวมได้ในที่สุด

อภิปรายผล

จากการผลการวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีประเด็นน่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้ความสำคัญกับการเป็นพลเมืองที่ดี คำนึงถึงสิทธิความเป็นพลเมืองว่ามีความสำคัญมากกว่าสิ่งอื่นใด เพราะจะทำให้ประชาชนแต่ละคน ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในฐานะที่เป็นพลเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่เพียงแต่จะต้องมีกติกาหรือรัฐธรรมนูญที่กำหนดรูปแบบหรือระบบที่ใช้ในการปกครองประเทศ สิ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันก็คือ คนหรือประชาชน ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศที่มีสิทธิเสรีภาพในประเทศอย่างเสมอภาคกัน โดยจะต้องมีความสามารถในการปกครองตนเอง ระบอบประชาธิปไตยที่เป็นการปกครองโดยประชาชน หรือการปกครองที่ประชาชนปกครองตนเอง จึงจะประสบความสำเร็จได้ และการปกครองที่สามารถทำให้ทุกคนในสังคมสามารถแสดงออกถึงความต้องการของตนได้ อีกทั้งต้องจัดการให้มีการปกครองเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกคนในสังคมด้วยเช่นกัน หรือกล่าวได้ว่า เป็นประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) อย่างไรก็ดี ด้วยข้อจำกัดหลายประการในสังคม

ปัจจุบัน เช่น จำนวนประชากรที่มีมากจนทำให้ไม่สามารถใช้รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยทางตรงได้ ปัจจุบันจึงใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตยทางอ้อม (Indirect Democracy) ผ่านการเลือกตั้งตัวแทน เข้าไปทำหน้าที่ในการปกครองแทน เช่น การเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ Smart, D., et al. (2000) อธิบายว่า จิตสำนึกพลเมือง (Civic Mindedness) หมายถึง ทศนคติและพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นเกี่ยวกับชุมชนและการเมือง เป็นความรับผิดชอบของตนว่าจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมและอุทิศชีวิตให้แก่การเมืองและชุมชนของตน นอกจากนี้ ยังมองว่าเป็นทุนทางสังคมที่จะทำให้เกิดประโยชน์ด้านความไว้วางใจและการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนในชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา อยู่ทศศิริกุล (2561) การศึกษาคูณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยเป็นรายด้าน มีประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

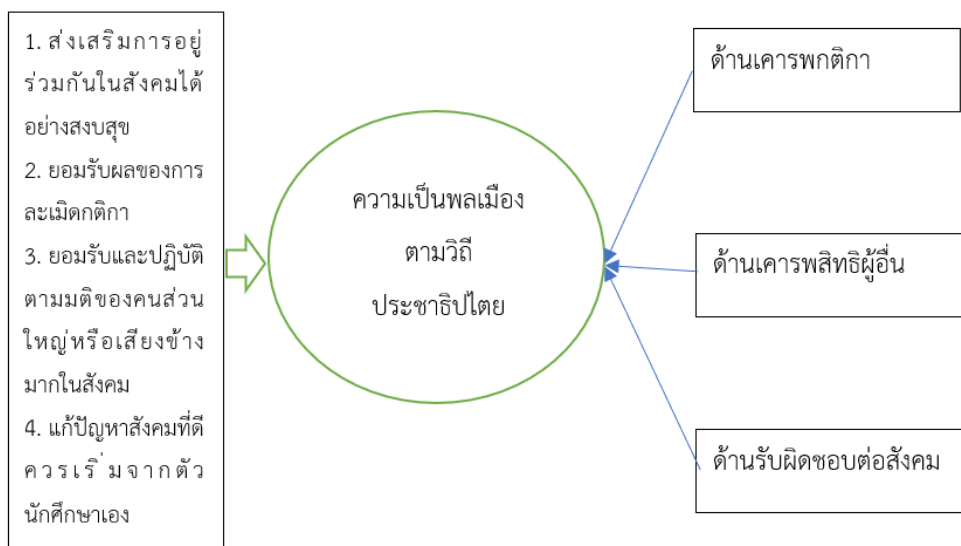
2. ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำแนกตามสาขาที่เรียน

ด้านเคารพกติกา ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) สาขารัฐศาสตร์ (ปริญญาโท) สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาโท) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่มีจิตสำนึกความใส่ใจในเรื่องของการเคารพกติกา การเคารพสิทธิผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าความเป็นพลเมืองสมาชิกของสังคมที่มีการใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบต่อเคารพสิทธิของผู้อื่น เคารพความแตกต่างและ เคารพกติกาซึ่งนักศึกษา จะมีความเป็นพลเมืองมากหรือน้อย

ความสำคัญประการหนึ่งคือ การที่ทุกภาคส่วนในระบบสังคมของประเทศให้ความสำคัญในเรื่องของเสรีภาพของปัจเจกชนก่อนเป็นเบื้องต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Burikul, W. et al. (2012) ได้ศึกษาเรื่องความเป็นพลเมืองในประเทศไทยซึ่ง ศึกษากับผู้ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งทั่วประเทศไทย จำนวน 1,500 คน ผลการวิจัย พบว่า คุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ประชาชนให้ความสำคัญสูงสุด

องค์ความรู้ใหม่

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ด้านเคารพกติการองลงมาคือ ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรับผิดชอบต่อสังคม แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้ ด้านการเคารพกติกา ควรส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ทุกคนต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา เคารพกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายจะทำให้เกิดความยุติธรรมในสังคมได้ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น บุคคลทุกคนควรยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การแก้ปัญหาใดๆ ของนักศึกษาไม่ควรเรียกร้องผู้อื่นมาแก้ปัญหาให้ การแก้ปัญหาสังคมที่ดีควรเริ่มจากตัวนักศึกษาเอง โดยการไม่เป็นฝ่ายเริ่มก่อปัญหา การกระทำใดๆ ของนักศึกษาเอง ย่อมส่งผลดีหรือไม่ดีต่อสังคมและส่วนรวมได้ในที่สุด ดังภาพ



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการวิจัยที่ค้นพบมีประเด็นที่นำมาเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติได้ดังนี้

- 1) ด้านการพหุติกา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ดังนั้น นักศึกษาควรให้ความสำคัญกับความขัดแย้งทางความคิดของคนในสังคมเป็นเรื่องปกติหากไม่ใช้ความรุนแรง
- 2) ด้านการพลทธิผู้อื่น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ดังนั้น นักศึกษาควรให้ความสำคัญกับการยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม
- 3) ด้านรับผิดชอบต่อสังคม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ดังนั้น นักศึกษาควรให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาของนักศึกษาไม่ควรเรียกร้องผู้อื่นมาแก้ปัญหาให้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก เช่น ความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในระดับใหญ่ การร่วมเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติการรับรู้ข่าวสารระหว่างประเทศ เป็นต้น เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาการเป็นพลเมืองโลกให้นักศึกษา
- 2) ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองของนักศึกษา ในสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 3) ควรมีการศึกษา การพัฒนารูปแบบการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่จะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักศึกษาทุกระดับชั้นปี อันจะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์และผู้สนใจในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยให้กับนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป
- 4) ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักศึกษาในทุกระดับชั้นปี เพื่อให้ได้ข้อค้นพบในหลากหลายมิติและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี. (2554). ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ.2553-2561. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายด้านพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- จรรยา พานิชย์พลินไชย (2560). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ออนไลน์): <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/67567> สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2566
- จารุกัญญา อุดานนท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 20 (2), 79-95.
- ทิพย์พาพร ตันติสุนทร. (2554). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายศึกษา.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- อัจฉรา อยุทศิริกุล. (2561). การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถี. ประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย. ศิลปากร.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2554). การเมืองภาคพลเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สถาบัน พระปกเกล้า.
- Burikul, W. et al., (2012). Citizenship in Thailand. Available from: [http://www.thaiciviceducation.org/intages/resource/articles/Citizenship in Thailand](http://www.thaiciviceducation.org/intages/resource/articles/Citizenship%20in%20Thailand). [in Thai]
- Hua, C.W. &Wan, K.E. (2011). Civic Mindedness: Component, Correlates and Implication for the Public Service. (Online). Available: [http://cscollge.gov.sg/Knowledge/Page/Civic-Mindedness-Components, Correlates-andImplication- for-thePublic-Service. Asp](http://cscollge.gov.sg/Knowledge/Page/Civic-Mindedness-Components,Correlates-andImplication-for-thePublic-Service.Asp).

Likert, Renic. (1993). A Technique for the Measurement of Attitude. Chicago :
Read Mc. Nally

Smart, D., et al. (2000). The Development of Civic Mindedness. [Online].
Available: <http://www.aifs.gov.au/institute/pubs/fm2000/fm57/ds.pdf>
[2022, Sep 13].